

"ЯНЫ ЎСЁ-ТКІ
ВЕРНУЦЦА
ДА НАС.
АЛЕ ЯКІМІ?"
Ці зможа
грамадства
дараваць
злачынцам?

2

"ПАЗЫІ
ПАТЭБНА
ВУЧЫЦЦА".
Пры БДУ
імя Скарыны
адкрываецца
літаратурнае
аддзяленне.

2

РОДНАЯ МОВА
"У ВАЙСКОВЫМ
МУНДЗІРЫ".
Выдадзены
дапаможнік
для вайскоўцаў.

3

10 ПАРАД
ДЛЯ ХАЛАСЦЯКОЎ.

4

БЕЛАРУСКАЯ
МАЛАДЗЁЖНАЯ
ГАЗЕТА

ЧЫРВОНАЯ ЗМЕНА

19 мая 1994 г.

Чацвер

№ 53(13770)

Кошт у розніцу 100 рублёў

Выдаецца з 1921 года

Малюе Віктар ДУБОВІК

ПРЭЗІДЭНЦКІ МАРАФОН: ПАЗІЦЫІ, ДУМКІ, МЕРКАВАННІ

Магічная сямёрка

Пакуль пад узмоцненай акавой міліцэйскіх нарадаў (каб пазбегнуць навіска "збоку" на члену Цэнтрвыбаркама пры падліку галасоў і правярцы падпісных лістоў) працягваецца работа Цэнтральнай камісіі па выбарах прэзідэнта Рэспублікі Беларусь. У сродкі ма-
савай інфармацыі прасочваецца палітычная звесткі аб выніках прайшоўшага этапу выбарчай кампаніі. Яны даюць падставу зрабіць вывад сама меней сем прэтэндэнтаў на пасаду заручыліся падтрымкай неабходнай колькасці грамадзян.

Такім чынам, можна гаварыць аб "вялікай сямёрцы", якая мусіць трапіць у чарговы і, бадай, галоўны тур барацьбы. З глыбокай старажынасці "7" — лічба магічная, і, як лічылі многія астралагі, філосафы, матэматыкі ды й "простыя" людзі, захоўвае ў сабе нейкі таемны, астраальны сэнс. Хто ж яны — найбольш верагодныя прэтэндэнты на ўваходжанне ў сямёрку? Вячаслаў Кебіч, Язона Пазыняк, Васіль Ноўкаў, Аляксандр Лукашэнка, Аляксандр Дубко, Станіслаў Шушкевіч, Геннадзь Карпенка. Менавіта ў такім парадку паставілі прашчы ўраўняных кандыдатаў расійскія інфармацыйныя агенствы.

Цікава, як судасяцца з гэтым раскладам даныя Беларускага маніторынгу. Сацыялагічныя выкладкі сведчаць аб наступным. Цяпер Вячаслава Кебіча падтрымліваюць 18,3 працэнта рэспандэнтаў, Аляксандра Лукашэнку — 17,1 працэнта. На трэціх пазіцыі знаходзіцца лідэр камуністаў Васіль Ноўкаў, за якога (калі б выбары адбыліся сёння-заўтра) аддалі б свае галасы 6,7 працэнта грамадзян. Прычым, што трэба адзначыць асобна, ягоны рэйтынг расце. Нельга не ўлічваць і такі факт: прыблізна трэцяя частка зпытаных яшчэ не вызначылася ў сваіх прыхільнасцях, а больш як шэсць працэнтаў беларусаў увогуле не збіраюцца браць удзел у выбарах. Дарчы, адзін з чаргоў ужо быў прэтэндэнтам на прэзідэнцтва рэктар Беларускага камерцыйнага ўніверсітэта кіравання Эдвард Ахром, не сабраўшы дастаткова колькасці галасоў у сваю падтрымку, выказаў меркаванне, што менавіта па прычыне аб'ява-
ваўці значнай часткі насельніцтва да выбарчых урнаў можа прыйсці менш за палову ад агульнага спісачнага складу, а гэта паставіць выбары пад пагрозу зрыўу.

Якаў ЯСЭПКІН.

С.Багданкевіч удакладняе...

У гутарцы з карэспандэнтам Белінфарма галоўны банкір рэспублікі падкрэсліў, што ў цэлым ён "за" аб'яднанне грашовых сістэм Беларусі і Расіі. А сумненню падвяргае толькі некаторыя ўмовы інтэграцыі і аб'яднання грашовых сістэм.

Акрамя таго, у бліжэйшы час С.Багданкевіч мае намер сабраць прэс-канферэнцыю, каб канчаткова зняць усе пытанні і недагаворанасці.

Касцярына ВІСОЦКАЯ.

Патаннелі тэлевізары!

Старшыня спалучага Беларускага вытворчага аб'яднання "Гарызонт" Аляксандр Санчукскай 15 мая падпісаў загад, згодна з якім зніжаны цэны на калёровыя тэлевізары чачэўскага па-
калення, што выпускае гэтыя прадпрыемства.

Прадукцыя стане танней на 15—20 працэнтаў у выніку зніжання мытных пошлін. Набыць тэле-
візары можна ўжо ў гэтыя дні, але толькі ў фірменным гандлёвым доме "Гарызонт" і толькі грамадзянам Рэспублікі Беларусь. Гэтыя абмежа-
ванні звязаны з магчымай спекуляцыйнай ходкі тавараў.

Ул.Ілф.

У нас, аказваецца, ёсць будучыня

Надаюна Маладзечна наведвае дэлегацыя Цэнтра маладзёжных абменаў Брытанскага са-
вета на чале з пані Жызэль КІРБЕ.

Савет вызначае маладзёжную палітыку Вялікабрытаніі, адказвае за вырашэнне ўсіх праб-
лем у гэтай галіне. Гасці пазнаёміліся з дзейнас-
цю аддзела па справах моладзі гарыканкама, пабылі ў савецкіх грамадскіх арганізацыях, са-
шы-
да канца года.

Кур'ер "ЧЗ"

яльна-псіхалагічнай службе, наведваў ПТВ № 21, клуб гісторыі флоту і судамадэлявання.

— Калі ў Беларусі, — сказала пані Кірбе, — усю-
ды гэтак жа добра наладжана работа з моладдзю, дык у гэтай краіне ёсць будучыня.

Думаецца, што вынікам візиту лонданскай дэле-
гацыі будзе ўстанавленне прамых кантактаў адпа-
ведных структур дзвюх краін.

Мікола КАПЫЛОВІЧ.

Прыватызацыя дайшла да Оршы

Першы гарадскі аўкцыён па продажы аб'ектаў камунальнай уласнасці прайшоў нядзельна ў Оршы.

У арэнду і ва ўласнасць да новых гаспадароў перайшлі магазіны, бюро паслуг, цырульні. У апошніх, дарчы, на працягу 5 год павінны заха-
вацца профіль дзейнасці. Аўкцыён прынес у га-
радскую казну звыш 800 мільянаў рублёў, якія буд-
дучы выкарыстаны на сацыяльныя патрэбы.

Яўген БРАЖЫЦКІ.

Будзем жыць з "годнасьцю"

Палітра Беларускага друку нядаўна пашыры-
лася не толькі колькасцю, але і тэматычнай ды-
намай наменклатурна, калі з'явіўся штокаварталь-
ны часопіс "Згуртавання беларускае шліхты"
"Годнасьцю".

Выданне гэтае больш элітарна-навуковае, чым папулярнае, але, бадай, прывабіць усіх, хто цікавіцца беларускай гісторыяй. Праўда, разам з тым, часопіс нельга апырыра называць гістарычным, бо летаміс Беларускае шліхтыных ро-
даў цягнуцца і сёння. І хіба ж не цікава даведацца, што сённяшнія Басіяны паходзяць з-пад даўняга герба Барыска, а старажытнаму роду Сы-
ракомляў не чужыя і Вярычы... бо род і ягонае права не герб — гэта не толькі прадзіда, але і цэлае генеалагічнае дрэва.

Асобна хацелася б сказаць пра мастака, якому належыць, зрада выданні. — Максім Капранен, Ягоння густоўня малюнкаў беларускіх гербаў са-
па сабе абуджаюць жывое зацікаўленне чытача. А ўвогуле часопіс міжволі прымушае забыць колішні кліч "вышлі мы ўсе з народа" ды паду-
маць: "А мы асабіста мо таксама ж з нейкага ро-
ду?"

Вітаўт МАРТЫНЕНКА.

Подых "Вясны-94"

"Вясна-94" — такую назву далі традыцыйнай штогадовай выставе сваіх твораў прафесійныя мастакі Гродзеншчыны.

Вядома ж, сённяшнія эканамічныя праблемы не маглі абысці абсалютана аддзяленне Саюза маста-
коў. Есць яны і ў жывапісцаў, і ў скульптараў, і нават у славуіх барысавіцкіх майстроў шкла, якія таксама прынялі ўдзел у выставе. Але да гледча-
аўтары выйшлі не са сваімі клопатамі, а з вынікмі творчага нахатнення.

Дарчы, ўваход на выставу — бясплатны. Гэта яшчэ адзін падарунак мастакоў сваім прыхільнікам.

Лілія АСТРАВЕЦКАЯ.

Знайсці работу за восем гадзін

На Віцебскім заводзе радыёапаратаў у ка-
лектыўным дагаворы прадгледжана дадатковая "лыста". Кожны, хто падпірае пад скарачэннем, мае права кожны тыдзень браць восем гадзін ра-
бочага часу для пошуку новага месца работы.

Зарплата за гэтыя восем гадзін не вылічваецца. Цікава, што вольнага часу на заводзе і так халае: большасць вытворчых падраздзяленняў працуе па графіку трохдзённага тыдня.

Уладзімір МІХНО.

Курсы валют на 18 мая:

	Далар ЗША	Ням. марка
Скупка	17200	17750
Продаж	17750	10300
Скупка	10300	10640
Продаж	10640	17100
Пашук	17100	10200
Прыор	17000	17400
	10100	10400

"Суперчэннэл"

ЧАКАЙ, БАГДАД
Працягваюць дзейнічаць санкцыі, утвараю-
чы ЗША ў адносінах да Ірака. Хіба Багдад неаднойчы звярнуў да неабходнасці іх ад-
мены, пакуль што Злучаныя Штаты, здаецца, не збіраюцца мяняць сваю пазіцыю.

Інфармаваныя крыніцы ў вашынгтонскай адміністрацыі паведамляюць, што афіцыйна ўлады не бачаць магчымасці адмены санкцый да канца года.

ЯПОНЦЫ ПРАПАНОЎВАЮЦЬ НАВІНКУ...

У Японіі распаўсюджаны тэхналагічны тэхналагічны працэс спалення вадкасці ў высокім утрыманнем вільгаці.

Вільготныя ахдоўныя і нагрэ-
ваюцца да тэмпературы 160—180° С у ванне з

"Французы ж бароняцца ад рынку"

З дапамога асацыяцыі стаўляючай фран-
цузы штогод выяўляюць тысячы судовых працэсаў. 20 буйнейшых стаўляючых аса-
цыяцыяў, якія з'яўляюцца членамі нацыяна-
льнага савета па стаўляючым, займаюцца выяў-
леннем тавараў і паслуг як дзяржаўнага, так і прыватнага сектараў.

Усе яны выступаюць у ролі пасрэдніка паміж сваімі суайчыннікамі і рынкам. Многія

з іх створаны на аснове прафсаюзаў і жаночых арганізацый. А працягваюць гэтыя асацыяцыі ў цесным кантакце з Федэральным саюзам стаўляючых і Федэрацыяй французскіх сем'яў.

СЕКТАР ГАЗА ПАКІНУЎ АПОШНІ ІЗРАЇЛЬСКІ САЛДАТ

Пасля 27-гадовай акупацыі апошні ізраільскі салдат пакінуў тэрыторыю Сектара Газа. Вывад армейскіх злучэнняў адбыўся ў арганізаванай з заклочанымі мірнымі пага-
дзеным паміж Ізраілем і АВП.

Мясцовы арабскі насельніцтва "пра-
водзіла" ізраільскіх камандзіраў і бутэлькамі. Салдаты правялі стрыманасць і толькі ў вы-
падку неабходнага абароны абстралялі дэман-
странтаў гранатамі са слязаточным газам.

"Еўраныюс"

Тэль-Авіў заявіў, што і надалей будзе абара-
няць ізраільскія палесцінцы і правы еўрапейскія пасяленцы на палесцінскія землі.

УЦЕКАЧЫ АД ІНФЛЯЦЫІ

Дзесяткі тысяч людзей у Бразілі выму-
шаны з'явіцца рабскай фізічнай працай. Гэта вынікае з дакумента, які апублікавала Міжнародная працоўная арганізацыя па барацьбе з рабствам.

Прадстаўнікі міністэрства працоўнай заня-
тасці Бразілі прызнаюць, што сітуацыя ў сфе-
ры наёмнай працы за апошнія гады рэзка па-
горшылася. Пры інфляцыі, якая складае пры-
кладна сорак працэнтаў у год, многія літаральна гатовы пайсці на ўсё, каб знайсці работу. У пастку трапляюць часцей за іншых тыя, хто наймаецца да фермераў, ула-

"TV-5"

дальніку жыццёвагадоўчых гаспадарак і на высеку лесу.

ПОСТСАВЕЦКІ СІНДРОМ?

Дзесяткі тысяч людзей у Бразілі выму-
шаны з'явіцца рабскай фізічнай працай. Гэта вынікае з дакумента, які апублікавала Міжнародная працоўная арганізацыя па барацьбе з рабствам.

Прадстаўнікі міністэрства працоўнай заня-
тасці Бразілі прызнаюць, што сітуацыя ў сфе-
ры наёмнай працы за апошнія гады рэзка па-
горшылася. Пры інфляцыі, якая складае пры-
кладна сорак працэнтаў у год, многія літаральна гатовы пайсці на ўсё, каб знайсці работу. У пастку трапляюць часцей за іншых тыя, хто наймаецца да фермераў, ула-

(Працяг на 3-й стар.)

Дзяжурны па выпуску —

Я. ЯСЭПКІН.

Ці патрэбна палітыканства маладзёжнай арганізацыі?

31 сакавіка ў Мінску прайшоў V пленум ЦК СМБ, які вызначыў дату чарговага XXVI з'езда Саюза моладзі Беларусі — 4 чэрвеня 1994 года. Палітыкі да гэтага засталіся не так ужо многа часу, а пытанні, якія трэба на ім разгледзець, маюць першаадпачнае значэнне, — хачелася б выказаць некаторыя свае думкі наводзе і пераважна ў будучы гэта маладзёжнай арганізацыі.

У апошні час унутры арганізацыі прыкметна актыўнаваліся сілы, якія імкнуцца ўцягнуць маладзёжны саюз у разнастайныя палітычныя гульні. Ужо заблыліся, як адрысваліся ўсе, тады яшчэ «камсамольскія» функцыянеры ад самага слова «палітыка» ў жніўні-верасні 91-га, калі над арганізацыяй уважліва навісла пагроза афіцыйнай забароны. Ужо некаторыя абласныя і рэспубліканскія СМБ даставілі старыя лозунгі аб падтрымцы «палітычных блокаў левачэскага напрамку». І нават у аперэце ЦК ужо трывалася ўсталявацца думка аб неабходнасці прыняцця актывіў у дэлегаты прэзідэнцкіх і іншых выбараў, падтрымкі на гэтых выбарах палітычных сіл. Першым сакратар ЦК Александр Фядута перакананы, што «калі не ўважліва цяпер у валодку палітыкаў, то маладзёжную арганізацыю абавязкова раздзяліць і знішчыць».

Што такое палітыка? Некаторыя лічбры ідэнтыфікацыя Саюза, відзець, лічбры, што палітыка — гэта выбары, лозунгі, гучныя заявы і размаўляванне чыронымі палітыкамі на плошчах. А ў тым, што менавіта чыронымі, няма ніякіх сумненняў. Аднак, вернемся да нашай палітыкі... Я гэты тэрмін разумю іншым: палітыка — гэта, перш за

што, большасць камітэтаў СМБ сёння азначылі бедны і моцны гучы праймансавы не толькі якую-небудзь маладзёжную праграму, але нават свае ўласныя зарплатны. Нават ЦК, маючы велізарны будынак у цэнтры Мінска, нейкім чынам умударыўся саці на шматлікім будынку карта-жыццё гэта сведчыць аб тым, што або і ў аперэце ЦК і на чале ір-га шэрагу мясцовых камітэтаў Саюза знаходзяцца некомпетэнтныя людзі, ці аб тым, што гэтыя людзі вырашаюць не праблемы арганізацыі, а свае ўласныя. Дарэчы, менавіта ў такіх умовах аказалася нашай дэлегатцыі ў ЦК СМБ, пра якія гаварыў А.Фядута, не застанецца і палітыкаў. Бо калі на сацыялістычнай дэлегатцыі няма грошай, то хопіць гэтых грошай, каб перадаць іх палітыкам, каб ЦК фінансавалі іх дзейнасць зверху ўніз. Парадокс! Любая неабходная арганізацыя фінансуецца якраз наадварот... Усё гэта, на мой погляд, вывучае толькі адно: кожны член палітыкаў павінен быць функцыянерам зной хопіць функцыянераў, пра якіх Магілёўскі, Гомельскі абкомы і шэраг іншых камітэтаў, якія яшчэ працуюць, былі б прыраўняваны да тых, хто хачець бы спакійна перасадзіць «неспакійны час» ў утульны крэсла.

Смешна сёння слухаць некаторых дэлегатаў СМБ, якія заклікаюць падтрымаць тых ці іншых палітычных сілы. Можна падумаць, што менавіта падтрымкі Саюза моладзі не хапае да поўнай перамогі ўсіх навокалі Ці настолькі мы сур'ёзна арганізацыя, калі наш удзел у выбарах кампаніі кім-небудзь усп-

рымалася сур'ёзна? Ні аўтарытату ў нас, ні грошай — усё страцілі. І нават на сваіх членах разлічваць не можам, таму што не ведаем дакладна, колькі іх у нас, ужо не гаворачы пра тое, што яны думаюць па тэму ці іншаму пытанню. Бо зноў жа не сакрэт, што многія «думкі» рэальных камітэтаў нараджаюцца часцей за ўсё не на палітыку, а на канфранцірацыю на пашырэнні бюра ці ў яшчэ больш вузкім кола... Дык можа дыктываць разамсёй: усім членам саюза разамдумам гаварыць за ДПСН і КПБ? Але, па-першае, нас наўрад ці хто зразумее і паслухае, а па-другое, пасля такой дыктывы з тых 130 тысяч членаў СМБ, пра якія гаварыў А.Фядута, не застанецца і палітыкаў. Бо калі на сацыялістычнай дэлегатцыі няма грошай, то хопіць гэтых грошай, каб перадаць іх палітыкам, каб ЦК фінансавалі іх дзейнасць зверху ўніз. Парадокс! Любая неабходная арганізацыя фінансуецца якраз наадварот... Усё гэта, на мой погляд, вывучае толькі адно: кожны член палітыкаў павінен быць функцыянерам зной хопіць функцыянераў, пра якіх Магілёўскі, Гомельскі абкомы і шэраг іншых камітэтаў, якія яшчэ працуюць, былі б прыраўняваны да тых, хто хачець бы спакійна перасадзіць «неспакійны час» ў утульны крэсла.

Смешна сёння слухаць некаторых дэлегатаў СМБ, якія заклікаюць падтрымаць тых ці іншых палітычных сілы. Можна падумаць, што менавіта падтрымкі Саюза моладзі не хапае да поўнай перамогі ўсіх навокалі Ці настолькі мы сур'ёзна арганізацыя, калі наш удзел у выбарах кампаніі кім-небудзь усп-

рымалася сур'ёзна? Ні аўтарытату ў нас, ні грошай — усё страцілі. І нават на сваіх членах разлічваць не можам, таму што не ведаем дакладна, колькі іх у нас, ужо не гаворачы пра тое, што яны думаюць па тэму ці іншаму пытанню. Бо зноў жа не сакрэт, што многія «думкі» рэальных камітэтаў нараджаюцца часцей за ўсё не на палітыку, а на канфранцірацыю на пашырэнні бюра ці ў яшчэ больш вузкім кола... Дык можа дыктываць разамсёй: усім членам саюза разамдумам гаварыць за ДПСН і КПБ? Але, па-першае, нас наўрад ці хто зразумее і паслухае, а па-другое, пасля такой дыктывы з тых 130 тысяч членаў СМБ, пра якія гаварыў А.Фядута, не застанецца і палітыкаў. Бо калі на сацыялістычнай дэлегатцыі няма грошай, то хопіць гэтых грошай, каб перадаць іх палітыкам, каб ЦК фінансавалі іх дзейнасць зверху ўніз. Парадокс! Любая неабходная арганізацыя фінансуецца якраз наадварот... Усё гэта, на мой погляд, вывучае толькі адно: кожны член палітыкаў павінен быць функцыянерам зной хопіць функцыянераў, пра якіх Магілёўскі, Гомельскі абкомы і шэраг іншых камітэтаў, якія яшчэ працуюць, былі б прыраўняваны да тых, хто хачець бы спакійна перасадзіць «неспакійны час» ў утульны крэсла.

Смешна сёння слухаць некаторых дэлегатаў СМБ, якія заклікаюць падтрымаць тых ці іншых палітычных сілы. Можна падумаць, што менавіта падтрымкі Саюза моладзі не хапае да поўнай перамогі ўсіх навокалі Ці настолькі мы сур'ёзна арганізацыя, калі наш удзел у выбарах кампаніі кім-небудзь усп-

рымалася сур'ёзна? Ні аўтарытату ў нас, ні грошай — усё страцілі. І нават на сваіх членах разлічваць не можам, таму што не ведаем дакладна, колькі іх у нас, ужо не гаворачы пра тое, што яны думаюць па тэму ці іншаму пытанню. Бо зноў жа не сакрэт, што многія «думкі» рэальных камітэтаў нараджаюцца часцей за ўсё не на палітыку, а на канфранцірацыю на пашырэнні бюра ці ў яшчэ больш вузкім кола... Дык можа дыктываць разамсёй: усім членам саюза разамдумам гаварыць за ДПСН і КПБ? Але, па-першае, нас наўрад ці хто зразумее і паслухае, а па-другое, пасля такой дыктывы з тых 130 тысяч членаў СМБ, пра якія гаварыў А.Фядута, не застанецца і палітыкаў. Бо калі на сацыялістычнай дэлегатцыі няма грошай, то хопіць гэтых грошай, каб перадаць іх палітыкам, каб ЦК фінансавалі іх дзейнасць зверху ўніз. Парадокс! Любая неабходная арганізацыя фінансуецца якраз наадварот... Усё гэта, на мой погляд, вывучае толькі адно: кожны член палітыкаў павінен быць функцыянерам зной хопіць функцыянераў, пра якіх Магілёўскі, Гомельскі абкомы і шэраг іншых камітэтаў, якія яшчэ працуюць, былі б прыраўняваны да тых, хто хачець бы спакійна перасадзіць «неспакійны час» ў утульны крэсла.

ПАШТОВАЯ СКРЫНКА

Любіце сваю мову і культуру

Я просты беларускі чалавек. За 64 гады свайго жыцця мне шмат дзе давялося бываць. Я быў у Расіі, Прыбалтыцы, на Украіне і ў Закарпацкіх рэспубліках і добра бачыў, як любіць не нельга, бо гэта азначае забавіць і здарэцца мінулым, нашым продкам, нашай навуцы і культуры. Мне прыйшлося вучыцца да ваіны ў польскай, савецкай, у

час ваіны ў нямецкай, а потым зноў у савецкай школе. Былі часы, калі ў школах забаранялі размаўляць на роднай мове. Але гэта, дзякуй Богу, засталася ў гісторыі. І мне вельмі радасна чытаць радкі вашай газеты на роднай беларускай мове. Гэта мяне, як беларуса, вельмі натхняе. Наш беларускі дом адкрыты для ўсіх нашых, няма

уважэння ні рускамоўных, ні паліак, ні яўрэяў, ні іншых нацыянальнасцей, якія наслядаваліся на нашай Беларусі. Я лічу сябе вельмі шчаслівым, што нарадзіўся ў вырас менавіта на беларускай зямлі, люблю сваю родную мову, культуру і народ.

Віктар БЯСІЦКІ, ветэран працы, г. Глыбокае.

АКТУАЛЬНАЕ ІНТЭРВ'Ю

Яны ўсё-такі вернуцца да нас. Але якімі?

Напэўна, у многіх на памяці нядарна амяністы ў Расіі. За апошні час гэта было адно з самых буйных і нечаканых скідкі, якія выпала грамадзянам, што ўтрымліваюцца ў няволі і знаходзяцца пад следствам. Вызвалілі асуджаных за крымінальныя злачынствы, што не з'яўляюцца цяжкімі: парушэнне правілаў аб валютных аперацыях, службовы падлог, крадзеж, злоўжыванне службовым становішчам і іншыя. Да таго ж былі спінены крымінальныя справы, заведзены на ўдзельнікоў падзей жніўня 91-га і верасня-кастрычніка 93-га. Літаральна «на карку» амяністы апошнія былі вызначаны з Пякарства. Такім чынам, карта амяністы была разграна не столькі як акт гуманізму, колькі ў палітычных мэтах.

Як вядома, ужо XIV нечарговай сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусі Сяўдзім прайшоў пераходны дадзены актывізацыі. Аб амяністы ў сувязі з 50-годдзем з дня вызвалення Рэспублікі Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Спалалі было дадзена да назвы дакумента і «у сувязі з прынцыпам Канстытуцыі Рэспублікі Беларусі». Законнапрэкт не быў унесены на парадок работы сесіі. Але заўважана не значыць, што на гэтым пытанне закрытае і ўсе праблемы вырашаюцца самі па сабе без удзелу законатворчага органа. Нашая гутарка з Барысам Іванавічам МАТУСЕВІЧАМ, намеснікам міністра ўнутраных спраў, які займаецца праблемай выканання пакаранняў.

— Вядома, што ў грамадстве і так дастаткова напружанае крымінальнае становішча і «дэсаві» амяністы павярнуліся да гэтага пытання. Гэтак, выказаўся, дарэчы, у якасці аргумента сур'ёзны амяністы прачувалі ў сценах Аляксандра Залы. Бы выступалі на сесіі, але, напэўна, маюць яшчэ нешта дадаць і вытлумачыць па гэтым пытанню.

Калі людзям падрабязна распавесці, што ўваля сабой вышлі амяністы, то анікая ўсёнароднага гневу не ўспыхне, як не выбухаў ён у час усіх папярэдніх амяністы, якія мы праводзілі. У 91-м годзе была апошняя амяністы ў Беларусі з нагоды прыняцця Дэкларацыі аб незалежнасці незалежнасці. Крымінальнага выбуху ў грамадстве з-за гэтага не адбылося. Першы за ўсё людзі павінны ведаць, што ні адзін злачынца, які ажыццявіў цяжкія правапарушэнні, з месцаў пазбавлення волі вызвалены не будзе. Гэта самае галоўнае. Амяністы тычыцца тых, хто чыніў няякія, не насіліяныя над асобай злачынствы. Сюды адносяцца грамадзянства, што ўпершыню судзіліся, атрымалі тэрмін зняволення да трох гадоў і знаходзяцца ў калоніях згулянага рэжыму. Між іх у першую чаргу маюцца не маюць асабліва несправедлівых, жанчын, якія ўпершыню парушылі закон і ажыццявілі няякія злачынствы. Гэтыя катэгорыі зняволеных пры атрыманні волі крывапаганяючы ў сітуацыю не пагаршыць. Азінае, што мы прапануем, магчыма, тым людзям, якія паўторна асуджаныя, крыху змякчыць іх пакаранне наступным чынам. Калі ажыццявілі цяжкія злачынствы, пры ўмове адбыцця паловы тэрміну пакарання, частка тэрміну зняволення, што засталася, змяняецца паловай. Заўважана не значыць, што літаральна збрута гэтыя людзі прыйдуць у наш асяроддзе.

— Атрымліваюцца, што сродкі маркучых амянісраваных большасць асоб, якіх не вызваліць, а якіх скарачаюцца тэрмін пакарання.

— Так. У планаваным варыянце законнапраекта ёсць шэраг пазбавлення. Судзілім больш як два разы, і зноў-такі пры ўмове ад-

даецца чалавеку на тое, каб пачынаць. Болей таго ў цяперашні час упершыню за ўвесь пасляваіны перыяд гэты лік напэўна сёння павялічыцца. Пра якую сацыяльную разабілацтва можа ісці гаворка?

— Дык сёння гэтыя людзі нават у выпраўленчых устаноўках увогуле пазбавлены ўдзелу ў працы. На ўтрыманне ж аднаго зняволеннага ў год выдаткоўваецца 2,5 мільёна рублёў. Адкуль бяруцца гэтыя грошы? З нашых даравага, нашых беднага бюджэту. А ўсё з бюджэту на службу выканання пакарання мы забіраем 94 мільярды рублёў. Заўважана, па цэнах ішо дакраснаваціць. Хутка ж будзем на ўтрыманне зняволеных запітваць столькі сродкаў, колькі выдзяляеца Міністэрству абароны. Асуджаных жа неабходна пакарэнні тры разы ў дзень, апраўчы і даў хваця б мінімальны магчымыя набыцц у турэмнай краме збыцц пасту, шчотку, насорку, канверт. Чатыры ведамствы, якія выпрацавалі законнапраект, упершыню — амяністы наступе. У 93-м годзе прырост асуджаных склаў 15 тысяч, а па тэрміну вызваліліся ўсёны 15 тысяч асуджаных. Хутка застанецца. А колькі за апошні час пазбавіліся калоніі? Мы павінны навай дзяржаве сказаць, што турэмная сістэма ў рэспубліцы прыйшла да свайго фінішу. Яна сёння ўжо нездольна прыняць больш людзей. Давядае тады, як у ішч дзяржаве, наладжваць адміністратыву пакарэнна ў сувязі з тым, што няме месца. Патрэбна сапраўдная чарга ў турмы.

— Апошнім часам пад турмы пераабсталявалі былыя вясельныя аб'екты.

— Мы ўжо, па сутнасці, прынялі тры ваенныя гарадкі, дзе была размяшчана ядзерная зброя. Ма-гу канкрэтна пералічыць іх месцазнаходжанне. Гэта так званыя Воўчыя Норы ў Браслаўскай вобласці, Рэчыца і пад Слуцкам. Па ўзгодненні з Міністэрствам абароны і дзяржаўнай камісіяй па прымяненні ваенных гарадкоў, якую ўзначальвае Станіслаў Васільевіч Кавалеў, намёснік перададзена 8 ваенных гарадкоў. Пад рознымі зацэпкам і аб'ектаў ад нас забралі. Але калі б не перапрафіліраванне вайсковых збудоваў, то аддавалі сотні мільярдаў рублёў на стварэнне новых калоній.

— Нам крыху крывада, што Саўмін адмяніў свае раней прынятыя рашэнні, у адпаведнасці з якім ішоў вымясненні пакарэнні перададзена 8 ваенных гарадкоў. Пад рознымі зацэпкам і аб'ектаў ад нас забралі. Але калі б не перапрафіліраванне вайсковых збудоваў, то аддавалі сотні мільярдаў рублёў на стварэнне новых калоній.

— А ў чым вы бачыце прычыны росту злачынстваў?

— Ва ўмовах нашай жыцця. Стварэная агрэсіўная армія вясельных асуджаных, якіх сацыяльна глыбока дэмавілізавана. Што кажаць, калі сёння рабочыя на трактарыні і ўтварэньне працуюць на 10—12 дзён у месцы, прыносяць у сам у мільёныя заробкі. Пэ-другое, крызіс маралі. Многія маральныя каштоўнасці сымлі, апраўчы ішо дакраснаваціць. Усталявалася. Апошнія мы папро-ст не гатовыя прыняць. Усё гэта, разам узятая, называецца пераходным перыядам у жыцці грамадства. Органы ўнутраных спраў толькі змагаюцца з тымі з'явамі, які «выдае негера», соціум, нас, калі хочаць, можна назваць сацыялістамі. Калі ўсім нядаўна ў рэспубліцы фінансавалі 30 тысяч злачынстваў (літаральна 5 гадоў таму), то ў мільёны годзе зарэгістравана 100 тысяч. Адкуль гэта? Што змянілася? Дык поўнае змяненне нашай жыцця. І апраўчы ішо дакраснаваціць. Усталявалася ўгнуты і злачынства дзейнасці. Самагонзаворанне квітнее, спекуляцыя таксама: Камерчыянныя структуры працуюць не на грамадства, а на сябе.

— Вы прылучае ў структуры, якія адпавядаюць зямельнасці і барацьбы са злачынствамі і выкарыстаннем пакарэння. Як вылікаліся станцыя да ішч амяністы, у адпаведнасці з тым, што зямельнасці праймаюцца ішо дакраснаваціць. Усталявалася ўгнуты і злачынства дзейнасці. Самагонзаворанне квітнее, спекуляцыя таксама: Камерчыянныя структуры працуюць не на грамадства, а на сябе.

— Канешне, не з захваленнем яны ўспрымаюць варагоднасць амяністы. Чаму? Бо выдатна разумеюць, што колькасць так званых пакарэнных дэмавілізавана ішо дакраснаваціць. Усталявалася ўгнуты і злачынства дзейнасці. Самагонзаворанне квітнее, спекуляцыя таксама: Камерчыянныя структуры працуюць не на грамадства, а на сябе.

— Але як вытлумачаць амянісраваных, іх родным, блізкім неабходнасць амяністы?

— Канешне, гэта крывада, калі чалавек ажыццявіў цяжкія злачынствы і мы будзем яго мілаваць. Для ахвяр злачынстваў самае

крывадае ішо дакраснаваціць. Усталявалася ўгнуты і злачынства дзейнасці. Самагонзаворанне квітнее, спекуляцыя таксама: Камерчыянныя структуры працуюць не на грамадства, а на сябе.

— Апраўчы ішо дакраснаваціць. Усталявалася ўгнуты і злачынства дзейнасці. Самагонзаворанне квітнее, спекуляцыя таксама: Камерчыянныя структуры працуюць не на грамадства, а на сябе.

— Канешне, не з захваленнем яны ўспрымаюць варагоднасць амяністы. Чаму? Бо выдатна разумеюць, што колькасць так званых пакарэнных дэмавілізавана ішо дакраснаваціць. Усталявалася ўгнуты і злачынства дзейнасці. Самагонзаворанне квітнее, спекуляцыя таксама: Камерчыянныя структуры працуюць не на грамадства, а на сябе.

— Але як вытлумачаць амянісраваных, іх родным, блізкім неабходнасць амяністы?

— Канешне, гэта крывада, калі чалавек ажыццявіў цяжкія злачынствы і мы будзем яго мілаваць. Для ахвяр злачынстваў самае

"І таленту не пашкодзіць вучоба" —

лічыць дэкан факультэта журналістыкі БДУ імя Скарыны Алег СЛУКА

— Алег Георгіевіч, ходзяць такія чуткі, што пры журфаку адкрыліся літаратурнае аддзяленне...

— Справа ў тым, што дагэтага часу нашы пэніменнікі і пэты вучыліся пераважна ў Маскоўскім літаратурным інстытуце. А цяпер нам трэба збіраць беларускую таленавітую моладзь вакол свайго цэнтры, якім з'яўляецца ўніверсітэт з багатымі гістарычнымі традыцыямі, напашаным вопытам падрыхтоўкі такіх людзей.

— Падлічылі, што пасля ваіны (журфаку ў гэтым годзе споўняецца 50 гадоў) на факультэце было падрыхтавана шмат пэты і празаікаў. Большасць членаў Саюза пісьменнікаў — нашы выпускнікі. Дык дзе ж ішч рыхтаваць будучых празаікаў, пэты, літаратурных крытыкаў, драматургаў, паракладчыкаў (у нас будзе шмат і іншых прафільаў), як не на журфаку? Таму ў гэтым годзе будзе зроблены запіт у Міністэрства адукацыі і на наш дэпартамент уводзіць спецыялізацыю.

— Па якіх прыкметах вы будзеце адбіраць абітурыентаў?

— Уступныя экзамены будзе такімі ж, як і для ўсіх журналістаў, што паступаюць на літаратурную працу ў газеты, часопісы, на радыё, тэлебачанне і міжнародную журналістыку. Абітурыенты прыйдуць са сваімі вершамі, апраўчы ішо дакраснаваціць. Усталявалася ўгнуты і злачынства дзейнасці. Самагонзаворанне квітнее, спекуляцыя таксама: Камерчыянныя структуры працуюць не на грамадства, а на сябе.

— Дык навошта ж чалавек вучыцца, калі ў яго ёсць іскра і ён добра ішо вершы ці прозу?

— Проста ўмее нешта пісаць зусім недастаткова. Стварэць надрадныя вершы можна пацэ і ў 13 гадоў, але ж калі не вучыцца, можна так і застацца на гэтым узроўні. Каб быць добрым пісьменнікам, трэба ведаць і філасофію, і ўвесь цыкл гуманітарных навук, і шмат іншага. Калі чалавек таленавіты, да яго адпаведна трэба дадаць шмат ведаў. Каб гэты талент глыбока рос і змог у выніку сабраць не толькі тое, што ўжо напісана, а каб ён сам сказаў сваё асабістае слова. А гэта ўжо, калі людзі паша вершы, а пэты становяцца адзінакі.

— Але гэтыя самыя «адзінакі» — Колас, Купала, Горкі і іншыя — не вучыліся ў літаратурных інстытутах, але зьянілі вызначальнае месца ў літаратуры.

— Гэты прыклад трэба заўсёды помніць і прыводзіць. Але ён толькі паказвае, што кожнаму, хто хоча паспрабаваць свае сілы, трэба вельмі доўга, моцна і напорыста вучыцца, каб наблізіцца да іх узроўню. Таму што пераўзвысць будзе вельмі цяжка. Гэта — геніі. А геніі, які і зоркі, нараджаюцца вельмі рэдка. Шмат напэўна і можа зоркачэ зорку, а пэты становяцца пэтына ведаць: «За хмаркай свеціць зорка». Наш пэты — гэта не нейкі колы перастаека, а засяянае поле. Азіна колас — гэта радасна. Але каб хлеба было шмат, у нас павінна быць добрае поле. Чым больш будзе пазычтых людзей, тым больш магучым будзе дрэва нашай літаратуры. І тады яно будзе бачна не толькі ў Беларусі, але і ў іншых краінах. Мы павінны ўпэваць у сучасную літаратуру. Нам патрэбны штуршок для рэваліцыі сучаснай літаратуры, і ў першую чаргу — пэты. Я не хачу пакрыўдзіць пэты, які ёсць на Беларусі, але шчырае ў высокім сэнсе пазыччыя слова вельмі рэдка. Я лічу, што пэты — вельмі адметная рыса кожнага. І як кажуць, была мая воля, я б уёў у школе вершаванне як абавязковы прад-

мет. Пушкін выхоўваўся ў Царскасельскім ліцэі, дзе была створана такая атмасфера, што яго талент ад прыроды вырас да генія. Літаратурны інстытут у Маскве зрабіў шмат для падрыхтоўкі пісьменніцкай кадры ўсёго Саветаўскага Саюза. І можна дзякаваць за гэта. Я ведаю шмат празаікаў і пэты, якія скончылі гэты інстытут і вельмі плённа працуюць на ніве беларускай літаратуры. Але цяпер, калі мы ідзем у новае тысячагоддзе і думам пра сваё беларускае слова, нам патрэбны новы грунт для высячэння і падрыхтоўкі такіх людзей. У нашай Беларусі жыве вышш 10 мільянаў. Па ўсіх вымераных і невымераных мудрых канонах, гэта народ, які можа мець сваіх Нобелеўскіх лаўрэатаў і зорак першай велічыні, як Францішак Скарына, Янка Купала, Якуб Колас, Максім Багдановіч. І калі іх не шукаць, яны могуць прысціць у прастору і часе і не дайсці да людзей.

— Але ж ішоў часопісы, якія вучыліся і збіраюць вакол сабе таленавітую моладзь.

— Насопісы, маладзёжныя радыё і радыё і тэлебачанне, рэспубліканскія газеты — усе яны доўжэ першае слова юным талентам. І тым самым робяць вялікую справу, апраўчы ішо дакраснаваціць. Усталявалася ўгнуты і злачынства дзейнасці. Самагонзаворанне квітнее, спекуляцыя таксама: Камерчыянныя структуры працуюць не на грамадства, а на сябе.

— У нас ёсць спецыяльныя абсталяванні, лабараторыя, камп'ютары, на якіх можна набраць тэкст. Што такое першая кніжка пэты? Гэта амыль пучыца ў пазыччыя жыццё. Мастак вырастае толькі на сваёй вельмі дысцыпліні і упартай працы. Яму патрэбна тэрніроўка. А пэты, яшчэ, які і музыкант, трэба сваю пэты, музыку накладваць на нейкі слух. Каб ён рос, яго трэба слухаць, аналізаваць і крытыкаваць. Бо ён, як дрэва, а калі дрэва пасадзіць і не паліваць, яно ж засохне. І таму я лічу, што літаратурнае аддзяленне — гэта вельмі важная дзяржаўная справа.

— А які будзе набор на літаратурнае аддзяленне?

— Цяпер цяжка сказаць. Мы паглядзім, колькі людзей да нас прыйдзе. І адбярэм лепшых на аснове творчага канкурсу.

— Хто будзе ў нас вышчальна?

— Мы хочам прыцягнуць да гэтага знамітых літаратараў. Будзем прасіць Васіля Зубіна, Сяргея Эзаконікава, Івана Купала, Гомельскага і іншых. Чаму не запрацім і нас ішоўнага Васіля Бякава. Ён з дадзельнае наменне прыйдзе і правядзе з маладымі добрую гутарку. Мы запрысмім тых, хто стаў сапраўдным майстрам у беларускай літаратуры.

— У Брусавы была літаратурная школа, адным з выпускнікоў якой з'яўляецца У.Дубоўка. А ці стануць нашы выпускнікі такімі ж знамітымі?

— Стануць.

— Мы лічым, што такія людзі ёсць, і вы ішоўдзеце ішоўна. Зразумела, і докз гэтым прасты. Па-першае, на літаратурнае аддзяленне прыйдуць тыя, хто марыць пра гэта. І такіх шмат — з 300—400 абітурыентаў, якія кожны год прыходзяць на наш факультэт, не менш як 50 чалавек плішч вершы. Але ж тады мы не рыхтавалі пэты і празаікаў. Цяпер, калі мы будзем ішо вучыцца, яны прыйдуць у значна большай колькасці. А па-другое, у нас будзе фактычна індывіду

